

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In quâ tractatur de Augustissimo Eucharistiæ Sacramento, ac Sacrificio
Missæ, ...

Bosco, Jean a

Lovanii, 1667

Concl. I. Pollutio mortalis expiati per Confessionem, per se non impedit
Communionem, bene per accidens.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73377](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73377)

SECTIO UNDECIMA.

De Dispositionibus requisitis ex parte corporis.

1. **A**D dispositiones requisitas ex parte corporis ab aliquibus reducitur ulus rationis, idque non adeo inconvenienter; etenim licet videatur proximè spectare ad animum, atamen radicaliter est in corpore; quippe impeditur ex corporali indispositione phantasia, à qua intellectus pro statu isto dependet in contemplando. Sed de hac dispositione satis fuse egimus Sect. 8. vide ibi dicta. Igitur quæ ad corpus pertinent, reduco ad munditiam externam, & internam ipsius corporis, & ad jejunium naturale, de quibus hac Sectione erit dicendum. Incipio à munditia & dico primò:

CONCLUSIO I.

Pollutio mortalis expiata per Confessionem, per se non impedit Communionem, bene per accidens.

2. **Q**UOD pollutio mortalis non expiata impedit Communionem, nemo Catholicus potest dubitare. Similiter satis constat inter Doctores (quidquid nonnulli videantur contradicere) pollutionem mortalem expiatam per Confessionem, non impedire principalem effectum Sacramenti, adeoque illud sine mortali peccato posse suscipi. Ratio; quia ubi non est lex graviter obligans, non est gravis prævaricatio.

Bonav. Hinc quando Doctor Seraphicus 4. dist. 12. parte 2. art. 2. qu. 3. dicit: Prima immunditia (id est, pollutio veniens ex turpi cogitatione, vel crapula) impedit, propter hoc quod homo debeat reputare se immundum. Unde non recipit Sacramentum cum reverentia, qui sic immundus est, nisi necessitas compellat: & propter irreverentiam privatur fructu, & incurrit damnum. Hoc, inquam, intelligendum venit, non de fructu principali, vel damno essentiali; sed de fructu ampliori & damno accidentario, quod facile incurrit, qui minus reverenter accedit, cum Spiritus Sanctus, etiam per Sacramenta, operetur secundum propriam cujusque dispositionem.

Nota, quod ibidem post pauca subiungit Sanctus Bonaventura. Si quis querat, utrum semper quando pollutetur corporaliter, cessare debeat: Dicendum est, quod si sentit iniquationem illam multum animam inclinasse, quia in actu illo fit homo

sed bene per accidens. ex mente D. Bonaventura.

taro, sive in somnis, sive in vigiliis, consulendum esset ei facere reverentiam Sacramento. Si autem sentit naturam magis expeditam & alterius devotio trahat ad perceptionem, & solemnitas tribuat aliquid, quod multum recompenset, tunc arbitraret ipsum sine remorsu posse accedere. Concedendum ergo, quod solum propter carnis immunditiam non impeditur; sed quia hac immunditia coniuncta est immunditia mentis, quia cogitatio cito transit; sed immunditia carnis horrorem relinquit, & diutius durat, & inordinat; & ideo quamvis pollutio sit peccatum veniale, magis tamen impedit, quam aliud veniale, propter horrorem diuturnitatem, & maiorem deordinationem. Hæc ille.

Ex quibus patet veritas nostræ Conclusionis, & manifestè colligitur, non posse in hoc puncto constitui regulam aliquam universalem, quia totum pendet ex variis circumstantiis, quas maturo iudicio ponderare debet prudens Confessorius; aliquando enim indecentia erit talis, ut absque peccato veniali homo non possit accedere; subinde quidem poterit absque peccato; sed melius erit abstinere: interdum melius erit accedere.

Quare sic ordinant Rubricæ Missalis Tit. de defectibus cap. 9. n. 5. Si præcesserit pollutio nocturna, quæ causata fuerit ex precedenti cogitatione, quæ sit peccatum mortale, vel e venerit propter nimiam crapulam, abstinendum est à Communione & celebratione, nisi aliud Confessorio videatur. Si dubium est, an in precedenti cogitatione fuerit peccatum mortale, consulitur abstinendum, extra tamen casum necessitatis. Si autem certum est non fuisse in illa cogitatione peccatum mortale, vel nullam fuisse cogitationem, sed evenisse ex naturali causa, aut ex diabolica illusionem, potest communicare, & celebrare, nisi ex illa corporis commotione, tanta e venerit perturbatio mentis, ut abstinendum videatur.

Sanè tanta perturbatio mentis potest permanere, ut non solum consultum sit abstinere, verum etiam peccatum veniale sit accedere, quidquid contradicat Joannes Sanciis in questionibus selectis disp. 23. n. 30. ubi docet, quocumque modo posita sit pollutio, si tamen postea Confessione purgaverit se penitens, nullam esse, nec posse esse culpam venialem eadem die communicare. Fundatur; quod ille solus indignè accedit, qui sibi conscius alicujus peccati mortalis non præmittit Confessionem sacramentalem.

Hanc sententiam vocat Lugo disputat. 15. sect. 1. nu. 4. singularem & fallam; præsertim

si intelligatur non solum de facto, sed etiam de possibili, prout ille Auctor videtur intelligere. Et certe ejus fundamentum, vel nihil concludit, vel probat, numquam posse actum communicandi reddi venialiter malum ex aliqua circumstantia. Vel enim dignè suscipitur Sacramentum, & sic nullum committitur peccatum, secundum ipsum: vel indignè, & sic peccatum mortaliter; quia Sacramentum frustratur omni suo effectu. Hæc autem doctrina nova est, & contra omnes Theologos, qui passim supponunt in receptione aliorum Sacramentorum posse peccari venialiter: cur ergo non etiam in receptione hujus Sacramenti?

5. In multis casibus potest aut communicans peccare venialiter.

Enimverò potest esse levis obligatio, illo tempore, quo communico, assistendi infirmo, restituendi aliquid leve, quod postea restitui non poterit: aut certè ex Communionem mea oritur leve scandalum, quod sub veniali debet vitare, sequitur nocuum leve propterea sanitaris. Quidni in istis & similibus casibus communicans peccet venialiter, vel contra charitatem, vel contra justitiam? Nonne multi docent peccare venialiter Sacerdotem, qui sine aliqua causa celebrat antequam legerit Matutinum cum Laudibus?

Ergo similiter propter indispositionem, sive perturbationem mentis relictam ex pollutione culpabili, aut inculpabili, fieri potest, ut communicans peccet solum venialiter, utique, quia ejus Communio opponitur leviter reverentiæ debitæ huic divinissimo Sacramento: nec enim reverentia illa consistit in indivisibili, ut patet in illo, qui accedit ad celebrandum, vel communicandum absque ulla præparatione, aut oratione prævia, vel cum peccato veniali actuali, aut pluribus habitualibus, de quo egimus Sectione præcedenti Conclusionem 9.

Profectò nemo sanæ mentis potest negare in externa modestia & corporis compositione graviter & leviter posse peccari contra hanc reverentiam; ergo itidem in modestia & compositione animi interna: quæ enim vel in speciem potest assignari ratio disparitatis?

6. An talis communicans peccet indignè?

Rogas; an qui peccat venialiter communicando, accedat dignè vel indignè? Respondeo accedere indignè; haud equidem indignitate gravi, sed levi, quæ non tollit omnino effectum Sacramenti ex opere operato, est illud minuatur; de qua proinde indignitate non intelligitur Apostolus, quando dicit 1. Cor. 11. v. 29. Qui enim manducat, & bibit indignè, iudicium sibi manducat & bibit. Et v. 27. Quicumque manducaverit panem hunc, vel biberit calicem Domini indignè, reus erit Corporis & Sanguinis Domini.

Indignè, inquam, id est, in statu peccati mortalis, sive cum conscientia peccati mortalis: quæ est indignitas simpliciter, tollens omnino effectum Sacramenti, & denominans simpliciter Communionem sacrilegam, Prober ergo

seipsum homo, examinet conscientiam suam, & si liberam illam inveniat à peccatis mortalibus, sic de pane illo edat, id est, non aliter. Qui enim manducat cum conscientia peccati mortalis iudicium sibi manducat: non disjucians Corpus Domini; iudicium certè æternæ damnationis.

Arque hæc videtur fuisse principalis intentio Apostoli, ut patet ex contextu istius capituli, videlicet non ita consulere Communionem post Confessionem peccatorum mortalium, quàm Communionem simpliciter indignam dissuadere.

Et dato quòd positivè consulisset, indubiè intelligendus venit, servatis servandis, id est, cum debita alioquin reverentia, tam interna, quàm externa, debita, inquam, sive jure naturali, sive positivo, graviter, vel leviter obligante. Quis enim dicere audeat Apostolum voluisse consulere Communionem post sumptum cibum vel potum, tempore interdicti, aut stante simili prohibitione Ecclesiæ?

Permittit certè Paulus homini probato per Confessionem accedere, quantum est ex illo capite, semper tamen subintelligitur, nisi aliunde impediatur, & cum debito modo & reverentia, quæ partim præscribenda est ab Ecclesia, prout de facto præscribitur jejunijs naturalia, & alii ritus determinantur; partim dicitur ab ipso lumine intellectus, suppositâ excellentiâ & dignitate Sacramenti, ad quod est accedendum. Ex quo patet responsio ad fundamentum Sancti.

Ceterum quando committatur levis irreverentia ab illis, qui accedunt post pollutionem, sive culpabilem, sive inculpabilem, quando non, sicut antea dixi, certa regula statui non potest, sed relinquitur iudicio prudentis, consideratâ distractione mentis, quæ remanet, infamiâ, quæ aliàs incurreretur non communicando, frequentiam talium pollutionum, singularitate festi occurrentis, excessivo desiderio Communionis, & similibus circumstantiis.

Superest, ut respondeamus ad Sanctos Patres, qui videntur generaliter improbare Communionem, etiam post copulam conjugalem, quantum magis post pollutionem, vel fornicationem mortaliter culpabilem?

Divus Hieronymus in Apologia ad Pammachium pro libris contra Jovinianum sic inquit: Illorum conscientiam convenio (loquitur de conjugatis) qui eodem die post coitum communicant.

Et in quodam Sermone in vigilia Paschæ de esu Agni (refertur cap. 1. 33. q. 4) sic ait: Socius Fratres charissimi, quoniam quicumque uxori debitum reddidit, vacare non potest orationi, nec de carnibus Agni comedere debet. Itè paulò post: Si panes Propositionis ab eis, qui uxores suas tetigerant, comedere non poterant, quanto magis panis, qui de celo descendit, non potest ab his, qui conjugaliibus paulò ante hæc fuerunt amplexibus, violari atque contingi? Non quòd nuptias condemnemus (hoc enim non dicimus) sed quòd

Explicanti verba Apost. qui enim manducat cat. 8c.

Quando ratione pollutionis venialis committatur, non potest certò definiti.

8. Quid Patres de hac materia senserint.

S. Hieronymus.

quod eo tempore, quo carnes Agni manducaturi sumus, vacare operibus carnis non debeamus. Hæc Hieronymus.

9. *S. Augustini.* Augustinus autem quid? Ser. 244. de tempore (si ipsius est, de quo multi dubitant) loquens de castitate conjugali. Quoties, inquit, ad Ecclesiam in qualibet solemnitate venitis, & Sacramenta Christi percipere volueritis, ante dies plures castitatem servatis, ut cum securâ conscientia ad altare Dei possitis accedere. Quam rem etiam per totam quadragesimam, & usque ad clausulam Pascha fideliter custodite, ut vos solemnitas Paschalis castos & puros inveniat. Qui enim bonus Christianus est, non solum ante dies plures, quam communicet, castitatem servat; sed & uxorem suam, excepto desiderio filiorum, non agnoscit; quia uxor non propter libidinem, sed propter Filiorum procreationem accipitur.

Ubi cum dicit: Excepto desiderio filiorum, approbat responsum decimam Divi Gregorii ad interrogationem Augustini Episcopi Anglorum, quæ refertur 33. q. 4. cap. 6. sub his verbis: Si quis ergo suâ coniuge, non cupidine voluptatis captus; sed solummodo liberorum creatorum gratiâ utitur, ipse profecto de ingressu Ecclesie, & de sumendo Corporis Domini, Sanguinisq; mysterio, suo est relinquendus iudicio: quia à nobis prohiberi non debet accipere, qui in igne positus nescit ardere.

Ratio ergo disparitatis est; quia secundum Augustinum loco citato (& alibi) peccat venialiter, qui miscetur conjugii non filiorum procreandorum gratiâ. In tantum, inquit, peccatum est, ut Propheta penitens clamet: In iniquitatibus conceptus sum, & in delictis peperit me mater mea. Et sic in veteri Testamento legimus, quando populus Iudeorum accessurus erat ad montem Sinai, ex præcepto Domini dicebatur eis: Sanctificamini, & estote parati in diem tertium, & ne appropinquetis uxoribus vestris. Et illud: Si quis nocturno pollutus fuerit somno, non manducet carnes Sacrificii salutaris, ne pereat anima sua de populo.

Ex quo sic argumentatur S. Doctor: Si post pollutionem, quæ nobis volentibus fieri solet, nobis communicare non licet, nisi prius præcedat compunctio, & eleemosyna: & si infirmitas non prohibet, etiam ieiunium: Quis est qui potest dicere illud, quod vigilantes, & volentes facimus non esse peccatum?

10. *Offenditur* Locus non parùm difficilis, præsertim si intendamus illis, quæ post pauca subiunguntur. Sed dicit, peccatum quidem est, sed tamen parvum est. Respondet Augustinus: Nec nos dicimus, quia capitale peccatum est huiusmodi copula conjugalis: sed tamen si frequentius exerceatur, & ieiunium vel eleemosynis non redimatur, nimis immundam animam facit. Noli despiciere peccata tua, quia parva sunt: nam & pluviarum gutta sunt, sed flumina implent, & moles trahunt, & arbores cum suis radicibus tollunt.

Tu qui dicit (prosequitur idem Auctor) quæ parvum peccatum est, velim scire quoties tale peccatum admittis, si tot parvulas plagas in corpore, & tot maculas aut fissuras in vestibus tuis fieri vult? Cum ergo in corpore tuo plagas, nec in veste tua fissuras vel maculas fieri acquiescis, quâ conscientia hoc facere in anima tua non metuis? Et paulò inferius: Et cum nullus homo velit cum tunica foribus plena ad Ecclesiam convenire, nescio quâ conscientia cum anima per luxuriam sit inquinata, præsumit ad altare accedere, non timens illud, quod Apostolus dixit: Qui enim manducat Corpus, & sumit Sanguinem Domini indignè, reuserit Corporis & Sanguinis Domini. Si erubescimus, ac timemus Eucharistiam manibus sordidis tangere, plus debemus timere ipsam Eucharistiam intus in anima polluta suscipere.

Hic est discutus magni Patris Augustini (vel cuiuscumque alterius Auctoris apud Divum Augustinum) ad quem Respondeo unico verbo, probare solummodo, quod sit peccatum accedere ad Eucharistiam cum peccatis venialibus non debetè expiatis; ut patet ex postremis verbis: Plus, inquit, debemus timere ipsam Eucharistiam intus in anima polluta suscipere. Quis autem dixerit animam pollutam, ex pollutione omnino inculpabili, aut culpabili debetè expiata?

Porro quod dicit, talem animam esse ream Corporis & Sanguinis Domini, latè intelligendum est, ut supra insinuavimus, de levi irreverentia, nisi per luxuriam accipias mortale, quod videtur repugnare contextui verborum.

Nec moveat quemquam, quod in principio habetur: Si post pollutionem, quæ nobis volentibus fieri solet, nobis communicare non licet, quia & illa venialiter potest esse culpabilis, saltem in sua causa. Liqueat profecto quod de pollutione omnino inculpabili non sit necessaria compunctio, eleemosyna, aut ieiunium.

Addit Vasquez disp. 210. nu. 25. verbum, Non licet, non denorat ita prohibitum esse communicare, ut si id fiat, novum peccatum sit; sed quia non ita congruum sit post illam communicare ante peractam penitentiam, sicut postea.

Perbellè, & consequenter ad suam doctrinam de qua egimus Sectione præcedenti Conclus. 9. An autem ad mentem Divi Augustini, valde dubito. Nam si tantum minus congruum est sic communicare, quomodo rectè Sanctus Augustinus taliter communicantem arguit de reatu Corporis & Sanguinis Domini, secundum illud Apostoli: Qui manducat Corpus, & bibit Sanguinem Domini indignè, reus erit Corporis & Sanguinis Domini?

Aliqui intelligunt Divum Augustinum de pollutione quidem omnino inculpabili, sed ex qua remanet distractio mentis, cum qua accedere ad Communionem, aliquod peccatum est, licet non capitale seu mortale. Verùm hæc expli-

explicatio non congruit contextui verborum, ut patet consideranti.

13. Declaratur mens D. Hieronymi

Optimè verò sic explicantur verba D. Hieronymi; ut videlicet nihil aliud velit, quam in primis magis congruum esse, ideoque consultum, nisi aliquid majoris momenti obster, eodem die post copulam conjugalem non communicare; & præterea quandoque venialiter illicitum esse communicare; tum propter mentis distractionem, quæ solet ex illa oriri, tum etiam, quod (ut ait Doctor Seraphicus supra) raro contingit, quod homo coniungatur secundum illum alium debitum exigendo, quin sit ibi aliqua culpa. Alioquin, si solum reddendo debitum, non credo, inquit Divus Bonaventura, quod debeat retrahi, nisi de congruo: vel etiam causa prolis.

14. Honor.

Et eodem modo intelligo, quod refertur ex Concilio Eliberitano de Consec. dist. 2. c. 21. Omnis homo ante sacram Communionem à propria uxore abstinere debet tribus, aut quatuor, aut octo diebus. Nisi fortè illo tempore fuerit aliqua lex universalis, vel provincialis, quod non satis constat. Et ut talis fuisset, constat de facto usu esse antiquatam: adeoque parùm curandam, si aliunde ex jure naturali non interveniat aliqua irreverentia.

15. Conc. Eliberitani.

16. Obiectio solvitur.

Ad illud, quod obijcitur, quòd immunditia corporalis impedit per legem veterem Levit. 12. & 15. bene respondet Doctor Seraphicus supra, Quid non valet: quia lex data est in omni & in figuram, & per illas immunditias figurabantur spirituales immunditias.

17. Licit 12. & 15.

18. Allegatur mens quare pollutio impedit Communionem ex D. Bonav.

Unde si à me quæritur, quare ergo pollutio impediatur. Respondeo cum Divo Bonaventura: Ratione pollutionis carnis, coniuncte pollutioni mentis: quia ex hac pollutione se immundum & indispositum reputare debet ad hoc Sacramentum. Diligit quidem Deus munditiam corporalem; sed eatenus, ut docet idem Sanctus, Quia excitat devotionem mentis. Econtrario abominatur immunditiam corporalem, quia est via ad irreverentiam mentis, & talis bene impedit. Herculè iste cibus non est cibus ventris, sed mentis: ergo, per se loquendo, retrahi debet aliquis à sola immunditia mentis, non carnis.

De cætero decencia & reverentia hujus Sacramenti videtur exigere, ut si sordes corporis facile possint auferri; v. g. manus sordidæ, quibus tractandum est Sacramentum, facile possint lavari, auferantur. Item si brevi cessabunt, & potest commodè differri Communicatio, aliquando semel, aut iterum differatur; quando tamen longius durat, vel merè occultæ sunt, ut contingit in menstruo, non est cur aliquis alimoniam caelesti privetur, nisi, sicut priùs dixi, hæc omnia essent prohibita lege aliquâ positivâ; tunc enim qui accederet vel post coitum cum uxore, vel post pollutionem, vel in menstruo, posset peccare mortaliter, ut mox edidit in præcepto jejunii, de quo erit

CONCLUSIO II.

Ad Communionem prærequiritur jejunium naturale sub mortali.

N Unquid ex præcepto divino? Nusquam legitur Christus tale præceptum dedisse, maxime cum ipse Apostolis post cenam Communionem dispensaverit. Igitur ex præcepto Ecclesiastico, quod licet scriptum non extaret, consuetudine tamen sufficienter invaluit. Hic est ergo communis sensus Ecclesiæ.

19. Prærequiritur jejunium naturale

Audiamus Divum Augustinum Epist. 118. Liquidò apparet quando primùm acceperunt Discipuli Corpus & Sanguinem Domini, non eos accepisse ieiunos. Nunquid tamen propterea calumniandum est universæ Ecclesiæ, quod à ieiunis semper accipitur? Ex hoc enim placuit Spiritui Sancto, ut in honorem tanti Sacramenti in os Christiani priùs Dominicum Corpus intraret, quàm ceteri cibi. Nam ideo per universum orbem mos iste servatur.

20. S. Aug.

21. ex communi sensu Ecclesiæ.

Placuit, inquam, Spiritui Sancto, non per se immediatè statuere huiusmodi legem, sed per Apostolos. Ideò, (inquit Augustinus eodem loco) non præcepit Christus quo deinceps ordine sumeretur Eucharistia ut Apostolis, per quos Ecclesiæ dispositurus erat, servaret hunc locum. Quod autem tota per orbem frequentat Ecclesiæ, hoc quia ita faciendum sit, disputare insolentissime insania est; ait idem Sanctissimus Pater in eadem Epistola.

Sed quid dixit Spiritus Sanctus per os Salomonis? Stultorum insinitus est numerus. Eccl. 1. v. 15. Hinc contra eorum insaniam Concilium Generale Constantiense, in Spiritu Sancto legitime congregatum, declarat, decernit, & diffinit, Quod licet Christus post cenam instituerit, & suis Discipulis administraverit sub utraque specie panis & vini hoc venerabile Sacramentum, tamen hoc non obstante, Sacrorum Canonum auctoritas laudabilis, & approbata Ecclesiæ consuetudo servavit & servat; quod huiusmodi Sacramentum non debet confici post cenam, neque à Fidelibus recipi non ieiunis, nisi in casu infirmitatis, aut alterius necessitatis à iure vel Ecclesiæ concessio vel admisso. Ita Conc. sess. 13.

22. Eccl. 1.

23. quem expressit Concilium generale Constantiense.

Et verò olim permissum erat celebrare Missam post cibum & potum die anniversario, quo Cæna Domini celebratur, ut constat ex Concilio Carthaginiensi Tertio cap. 29. ubi decernitur; Ut Sacramenta Altaris non nisi à ieiunis hominibus celebrentur, excepto uno die anniversario, quo Cæna Domini celebratur.

24. 16.

25. Olim permissum erat celebrare post cibum & potum in Cæna Domini; Carthag. III.

Hujus consuetudinis meminit Divus Augustinus supra dicens: Sed nonnullos probabilis quædam ratio delectavit, ut uno certo die per annum, quo ipsam Cænam Dominus dedit, tanquam ad insigniorem

26. S. Aug.